

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade elluviimise ja täitmise hindamise ning kodanikuühiskonna ja riigi koostöö arendamise Valitsuskomisjon

PROTOKOLL nr [nr]

Siseministerium 27.oktoober.2009

Juhatas: Margus Kreinin

Protokollis Marion Bobkov

Osalesid: Komisjoni liikmed:

Alari Rammo Eesti Mittetulundusühingute- ja Sihtasutuste Liidust (Urmo Kübara asendaja), Mall Hellam Avatud Eesti Fondist, Helve Luik Eesti Puuetega Inimeste Kojast, regionaalministri nõunik Avo Üprus, rahvastiku- ja regionaalala asekanstler Karl Laas Siseministeriumist, Karl-Erik Tender Sotsiaalministeriumist (Marelle Erlenheimi asendaja), Anne Kivimäe Haridus- ja Teadusministeriumist (Janar Holmi asendaja), Moonika Mällo Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumist (Marika Priske asendaja), Katrin Uudeküll Eesti Külaliikumisest "Kodukant", Eimar Veldre Eesti Üliõpilaskondade Liidust, Margus Kreinin Siseministeriumist (regionaalministri volitatud koosoleku juhataja)

Puudusid: Siim Kiisler Siseministeriumist (erakorralisel VV kabinetinõupidamisel), Marika Priske Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumist, Tea Varrak Rahandusministeriumist, Ülari Alamets Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusest, Harri Taliga Eesti Ametiühingute Keskkliidust, Ago Tuuling Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioonist, Maimu Berg Eesti Kirjanike Liidust, Toomas Tõnise Eesti Olümpiakomiteest, Siim Sukles Kultuuriministeriumist, Urmas Reinsalu Riigikogust Integratsiooni Sihtasutusest (Tanel Mätliku asendaja), Ivo Eesmaa Eesti Vabahariduse Liidust

Kutsutud: Mikko Lagerspetz, TLÜ Kodanikuühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskusest; Annika Uudelepp, Praxisest, Anna Laido, Eesti Mittetulundusühingute- ja Sihtasutuste Liidust, Ruudi Leinus Eesti Kirikute Nõukogust, Ilmo Au, Siim Männik, Marion Bobkov, Aveli Ainsalu Siseministeriumist, Kärt Kivirand Rahandusministeriumist, Tuulike Mänd Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskusest, Merle Haruoja Inimõiguste Instituudist, Helen Popp Välisministeriumist, Kersti Kraas Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonist, Merle Piho vabatahtliku tegevuse töögrupist.

Istungi päevakord:

14.05-14.30 Kontseptsiooni "Riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse avalike teenuste lepinguline delegeerimine mittetulundusühendustele. Avalike teenuste osutamine elanikkonnale" tutvustus.

- 14.30-14.55 Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014“ lähteülesande heakskiitmine.
 14.55-15.20 EKAK indikaatorite konsultatsioonitulemuste tutvustus, ettepanekute arutelu ja kokkuvõte.
 15.20-15.50 Kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni rakendusprogrammi aastateks 2009-2013“ tutvustus ja heakskiitmine.

1. Istungi päevakorra kinnitamine (Margus Kreinin, Siseministerium)

Informatsioon regionaalministri poolsest koosoleku juhatamise volitamisest Margus Kreininile. Ettepanek päevakorra punktide järjestuse muutmiseks.

Otsus: kinnitada päevakord

2. Kontseptsiooni "Riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse avalike teenuste lepinguline delegerimine mittetulundusühendustele. Avalike teenuste osutamine elanikkonnale" tutvustus. (vt. lisa 1, 27.09.09 PP ettekanne. Aveli Ainsalu, Siseministerium)

Taust. Lähtuvalt VV tegevuskavas toodud regionaalministri ülesandest, koostab ja esitab Siseministerium 2009. a IV kvartalis kontseptsiooni riigi ja KOV avalike teenuste lepingulise delegerimise põhimõtetest kodanikeühendustele. Kontseptsioon tugineb Siseministeriumi tellimusel valminud analüüsile¹. **Ettekandja** annab ülevaate kontseptsiooni peamistest seisukohtadest (vt ettekannet)

Mikko Lagerspetz: millised on delegerimise peamised takistused?

Annika Uudelepp (uuringu ekspert): peamised takistused on - KOVid ei tea, et delegerimine on lubatud, KOVide juhtimissüsteem, avaliku teenuse definitsiooni puudumine, ühendused ei mõista, et osutavad avalikke teenuseid.

Siim Männik: millises järgus kontseptsiooni koostamine on?

Marion Bobkov: Eestis puudub avalike teenuste arendamise horisontaalne, st valitsusasutuste ülene koordineerimine ja vastutus (enim teenuste sisu puudutavaid kirjeldusi valdkondlikes eriseadustes). Kuna kontseptsioon on interdistsiplinaarne ning eeldab, et asjaomaste ministeriumitega (peamiselt sotsiaal-, kultuuri-, haridus- ja justiitsministeriumiga) koostöös määratletakse kontseptsiooni võimalik sekkumisloogika avalike teenuste arendamist puudutavate õigusaktide muutmiseks ja täiendamiseks, jätkub käesoleval hetkel töö juriidiliste küsimustega.

Otsus: Siseministerium esitab kontseptsiooni ühiskomisjonile tagasiside saamiseks 16.novembril.

3. „Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014“ lähteülesande tutvustus, hinnangu andmine. (vt. lisa 2, 27.09.09 PP ettekanne. Annika Uudelepp, Praxis)

Taust. Arengukava koostamise ettepaneku VV-le - *kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014 lähteülesande* - on välja töötanud laiapõhjaline töögrupp, mis hõlmas 3 ekspertgruppi - EKAK indikaatorite-, kodanikuhariduse -, vabatahtliku tegevuse ning kaasamise eksperte. Siseministerium esitas lähteülesande partneritele täiendamiseks 16.10.09, täiendusi on võimalik esitada kuni ametliku kooskõlatuse lõpuni (17.11.09).

Ettekandja annab ülevaate lähteülesande sisust, arengukava prioriteetsetest suundadest eeloleval perioodil, kirjeldab lühidalt olulisemaid lahendamist vajavaid probleeme alavaldkondades ning eeldatavaid tulemusi. Toob välja tagasisidest laekunud olulisemad ettepanekud.

¹ http://www.siseministerium.ee/public/SIMDEL_raport.pdf. (Praxis 2009)

Anne Kivimäe: Et ühilduda vähegi riigieelarve protsessiga, peab 2011 a rakendusplaan olema valmis ja kokku lepitud varem kui mai 2010. Ettepanek vaadata ajagraafik kriitiliselt üle.

Arutelu, kus mitmed osapooled (Annika Uudelepp, Avo Üprus, Merle Haruoja Inimõiguste Instituudist) avaldasid arvamust, et kodanikuühiskonna arengukava peab seadma sihiks tagada seaduste tasandil eristused:

1. eriseadustega reguleeritud mittetulundusühenduste (kirikud, erakonnad jne) vahel;
2. KOVi asutatud/ valitseva mõju all ühenduste (selgitused/tõlgendused + õigusliku keskkonna täiendamine vajadusel) eristamisel kodanikualgatuslikest ühendustest;
3. avalikes huvides vs mitteavalikes huvides tegutsevate (nn rattaklubid ehk sõpruskonnad, kes ei tahagi osaleda poliitikakujundamises ja eeskostetegevuses.) vahel. Küsimuse lahendamine eeldaks legaaldefiniitsiooni väljatöötamist.

Otsus: Ühiskomisjon annab hinnangu kiita heaks arengukava lähteülesanne, toetada koostamise ettepaneku esitamist VV-le.

4. EKAK indikaatorite konsultatsioonitulemuste tutvustus, ettepanekute arutelu ja kokkuvõte. (vt. lisa 3, 27.09.09 PP ettekanne. Mikko Lagerspetz. TLÜ Kodanikeühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskus)

Taust. Kirjaliku tagasiside ettepanekuid laekus 9 ministeeriumist, Riigikantseleilt ja Statistikaametilt. Konsultatsioonid ettepanekute arutamiseks ministeeriumidega jätkuvad, KOV valimiste järgselt on algatamisel konsultatsioonid KOV liitudega.

Ettekandja tutvustab ministeeriumide seisukohti tuues välja vajadused tekkinud täiendavate küsimuste lahendamiseks ja ajakava lõppraporti valmimiseks. Võttes lühidalt kokku korduvaid seisukohti, võib tuua välja, et:

1. Siseministeeriumi algatust peetakse oluliseks ning üldhinnang kodanikuühiskonna arengut mõõta ja hinnata võimaldavate indikaatorite ja seiresüsteemi osas on positiivne. Üldised soovitused:
2. Lõplikult paika jäävad mõjuindikaatorid peavad olema tõenduspõhised;
3. Õigete asjade mõõtmiseks õigete mõjuindikaatorite (4 a intervall) valik ei tohi olla ministeeriumide halduskoormust tõstev vaid protsesse korrastav;
4. Kodanikuühiskonda puudutavate eesmärkide mõjuhindamiseks, horisontaalsete indikaatorite saamiseks ja tootmiseks on ministeeriumidel ootus, et siseministeerium jt ministeeriumid lepivad kokku ühise vastutuse valdkondades;
5. EKAK eesmärkide mõju ja tulemusindikaatorite arvu peetakse momendil liiga suureks – soovitus jätkata tööd nende vähendamise ja koondamisega;
6. Lisakoormust riigieelarvele täiendavate uuringutega tekitada ei tohi, peamist ressursi indikaatorite valikut toetavate andmete saamiseks nähakse võimaluses tihendada koostööd statistikaametiga ning ministeeriumidega läbirääkimistes uuringute ühisel kavandamisel – tõenduspõhiste indikaatorite kokkuleppimiseks peab töö jätkuma.

Otsus: Kiita heaks senine töö. Kodanikuühiskonna indikaatorite süsteemi toimetamisel lähtuda ministeeriumide ja KOV-de esitatud tagasisidest. Algatada läbirääkimised üleriigiliste KOV-liitudega. Lõppdokumenti koondada info, mis moodustab kodanikuühiskonna strateegilise planeerimise ühtse raamistiku valitsusasutustele ja KOVidele.

5. „Kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise kontseptsiooni rakendusprogramm 2009-2013“ tutvustus ja heakskiitmine. (vt. lisa 4, 27.09.09 PP ettekanne. Marion Bobkov, Siseministeerium)

Taust. 26.03.2009 kiitis VV heaks kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni. Valminud programm lähtub kontseptsiooni üldeesmärgist - välja on töötatud

kodanikuühiskonna ja -ühenduste rahastamise riiklik korraldusmudel ning rahastamise info- ja aruandlussüsteem. Ühenduste rahastamine ministriumide ja KOVide eelarvetest on reglementeeritud ning toimub ühtlustatud praktikate alusel. Programm on koostatud inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ meetme „Riigi, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute strateegilise juhtimissuutlikkuse tõstmine” raames. Programm, kestusega 2009 dets - 2013, eelarve maht ESF vahenditest 2 300 000 kr. Siseministriumi omafinantseering (10%) 255 555 kr, programmi kogumaksumus 2 555 555 kr. Programm toetab riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste rahaeraldamise protsessi ja menetlusreeglite korrastamist ühenduste rahastamise ühtse tava rakendamisel ning sellel on tugev horisontaalne mõju kodanikuühiskonna arengule. Ühtne infosüsteem aitab infotehnoloogilisi lahendusi kasutades vähendada nii avaliku kui kolmanda sektori organisatsioonide halduskoormust, kuna taotlus- ja aruandlusprotsessid on ühtlustatud ning optimeeritud. Lisaks paraneb avaliku sektori strateegiliste partnerite valiku protsess ning rahastamise otsuste tegemine muutub läbipaistvaks ning põhjendatumaks. Rahastamispraktikate ühtlustamiseks vajalike toetavate tegevustena peetakse silmas meetmete kogumit, mis aitavad erinevatel asutustel juurutada kokkulepitud põhimõtteid.

Ettekandja tutvustab programmi eesmärgi ja tegevuskava. Sõltuvalt tööjaotusest on tegevuste elluviijad erinevad valitsusasutused, programmi keskse koordineerija ja vastutaja roll on Siseministriumil. Peamisteks tegevusteks on ühenduste rahastamise ühtse info- ja aruandlussüsteemi väljatöötamine, ühtsete meetodite ja juhendmaterjalide väljatöötamine ja levitamine, pidev juhendamine ja nõustamine ning ametnike ja kodanikeühenduste koolitamine. Esitatakse küsimused:

- 1) milliseid tegevusi peavad ühiskomisjoni liikmed olulisemateks?
- 2) Kas ja kui võrd on programmi viimine KOV tasandile võimalik ja põhjendatud (arvestades KOV autonoomiat, programmi eelarve mahtu)? Tegelemine KOVidega on ressursimahukas, samas oleks rahastamise korrastamise seisukohast mõeldamatu, et KOV tasandile probleemide lahendamiseks ei minda. Millised on arvamused? Probleemile on võimalik läheneda kahte pidi: käesoleva programmiga keskenduda rahastamise korrastamisele valitsusasutustes ning alates 2011 algatada iseseisev projekt KOVidele.

Toimub programmi juhtimise ja rakendamise mudeli tutvustus.

Tuulike Mänd: kas ja kuidas on KOVe üldse mõjutada võimalik?

Katrin Uudeküll: KOV tasandil on programmi rakendumine kindlasti vajalik: KOVidel heast tavast/näitest ei pruugi piisata.

Anne Kivimäe: küsimus, kui võrd on programmi juhtimine ühiskomisjoni kaudu asjakohane? Rahandusministrium ja riigikantselei struktuuritalitus võiks nõustada, mis kohustused ja mis funktsioon määrata programminõukogule. Juhtkomitee funktsioon on teine kui ÜK (ÜK ei peaks täitma juhtkomitee funktsiooni). Tegevuste valikul on vajalik määratleda probleemide ring riigi tasandil ja KOVi tasandil ning alles siis otsustada, kas käsitleda programmis KOV tasandil. Kahjuks pole siseministrium programmi koostamisse kaasanud piisavalt rahastamise kontseptsiooni töörühma, mistõttu teen ettepaneku anda lisaaega programmi kommenteerimiseks ja täpsustuste esitamiseks.

Kärt Kivirand: oluline on läbirääkimine ja kohustuste täpsustamine erinevate osapooltega, ent põhimõtteliselt peab rahandusministrium kodanikeühenduste rahastamise aruandlus- ja infosüsteemi olemasolu oluliseks.

Otsus:

1. Kahe järgneva nädala jooksul esitavad rahastamise kontseptsiooni töögrupp ja ühiskomisjon Siseministriumile programmi tagasiside.
2. Ühiskomisjon toetab programmi esitamist riigikantseleile.
3. Programmi rakendamiseks moodustatakse töögrupp ministriumide, riigi sihtasutuste, kodanikeühenduste ja KOV üleriigiliste liitude esindajatest.

PROTOKOLLILE LISATUD MATERJALID (kättesaadavad Siseministeeriumi kodanikuühiskonna veebileheküljel)

1. Lisa 1 - EKAK ühiskomisjoni 27.10.09 istungi päevakorrapunkti 2 alusmaterjal "Kontseptsiooni "Riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse avalike teenuste lepinguline delegeerimine mittetulundusühendustele. Avalike teenuste osutamine elanikkonnale"" (vt lisa 1, 27.10.09 Aveli Ainsalu PP ettekanne http://www.siseministeerium.ee/public/Teenuste_kontseptsioon_27102009.ppt)
2. Lisa 2 - päevakorrapunkti 3 alusmaterjal „Kodanikuühiskonna valdkondliku arengukava 2011-2014 lähteülesande koostamine: ettepanek kodanikuühiskonna prioriteetsete arengusuundade määratlemiseks (vt lisa 2, 27.10.09 Annika Uudelepa PP ettekanne http://www.siseministeerium.ee/public/arengukava_2011-14_1_hte_1_27102009.ppt)
3. Lisa 3 - päevakorrapunkti 4 alusmaterjal „EKAK indikaatorite konsultatsioonitulemuste tutvustus, ettepanekute arutelu ja kokkuvõte.“ (vt lisa 3, 27.09.09 Mikko Lagerspetzi PP ettekanne http://www.siseministeerium.ee/public/EKAK_indik_tagasiside27102009.ppt)
4. Lisa 4 - päevakorrapunkti 5 alusmaterjal „Kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise kontseptsiooni rakendusprogramm 2009-2013“ tutvustus ja heakskiitmine. (vt lisa 4, 27.10.09 Marion Bobkovi PP ettekanne http://www.siseministeerium.ee/public/Rahkontsept_rakendusprogramm_27102009.ppt)

Siim-Valmar Kiisler
Komisjoni esimees